Vinderhoute in het Meetjesland: een situatieschets einde 16de eeuw-begin 17de eeuw

Zoals voor verschillende andere plaatsen in het Meetjesland lag ook Vinderhoute tijdens het Pleistoceen in de Vlaamse vallei.[1] Nadat deze vallei opgevuld raakte met een Pleistoceen zandsubstraat, werd ze vervolgens nog bedekt met een zanddeklaag. In het Laat-Glaciaal veranderde de stroomrichting van de oerrivier die er doorliep en er ontstonden nieuwe insnijdingen van beekvalleien zoals deze van de Oude Kale. Er werd ook een stuifzandrug gevormd die liep vanaf Evergem en langsheen de Oude Kale richting Lovendegem liep. In de buurt van deze zandrug zullen de eerste bewoners van het Meetjesland verschijnen. Er zijn oude sporen ontdekt van Neanderthalerkampen, later van Mesolitische jager-verzamelaars en van de eerste landbouwers uit het Neolithicum.[2]

In de Middeleeuwen vormde Vinderhoute een dubbelheerlijkheid met Merendree.[3] In de periode 1613-1623 zou het voor de regio belangrijke kanaal Gent-Brugge worden aangelegd.

*De **penningkohieren** van 1571-77*[4]

In de tweede helft van de 16de eeuw botst de Spaanse koning Filips II, zoon van keizer Karel, met het onafhankelijkheidsstreven van de 17 Provinciën, zoals onze streken toen genoemd werden. De staatskas was leeg en de economische toestand was slecht (o.a. door de strenge winters).

Filips II zendt in 1567 Alva naar onze streken die meteen verschillende belastingen oplegt. Zo wordt in 1571 in *Vinderhaute int audenburchse*[5] een lijst opgemaakt waarin vermeld worden:

- De pachters die in Vinderhoute een stuk grond pachten dat toebehoort aan een andere eigenaar (=ongeveer 61% van de totale oppervlakte van het dorp).
- De eigenaars die zelf hun eigen grond bewerkten (=ongeveer 39% van de totale oppervlakte).
- De door de overheid (=de Spaanse koning) in beslag genomen gronden.

In 1571 waren er in het dorp in totaal 118 eigenaars.[6] Een 100-tal hiervan bezaten percelen van minder dan 5 ha.[7] Er waren een 4-tal grote eigenaars zoals de heer van Vinderhoute, die meer dan 10 ha bezaten. Door schenkingen waren **kerkelijke instellingen** zoals de kerk, de pastoor, de armenzorg (=H. Geest) ook in het bezit gekomen van enkele kleinere percelen. Ook de begijnen van *Ste Lysbette*

[1] In de Vlaamse vallei lag de bedding van de oerrivier die het water vanuit het Vlaamse binnenland naar de zee voerde. Het water stroomde wel in omgekeerde richting in vergelijking met de huidige loop van de Schelde (www.stap-brug.be).

[2] www.stap-brug.be

[3] Beide dorpen kenden een apart bestuur, maar onder leiding van dezelfde baljuw. De dubbelheerlijkheid –dus Vinderhoute was heerlijkheid én Merendree was een heerlijkheid- hing af van het **grafelijk leenhof van Dendermonde**, in: L. De Ruyck, De kerkdorpen Merendree en Hansbeke heemkundig bekeken, Ons Meetjesland, 1979, Nr. 3. Vinderhoute en Merendree waren dus een leen én een heerlijkheid. Ook Belzele,deel van Evergem maakte deel uit van de dubbelheerlijkheid.

[4] L. Neyt, Penningkohieren van Vinderhoute 1571-72, 1574-77, 2017.

[5] Met ***het audenburchse*** wordt naar de kasselrij van Gent (de Oudburg) verwezen wat een leengebied was waartoe de meeste dorpen in de omgeving afhingen als volglenen. Vinderhoute lag wel binnen de kasselrij de Oudburg maar behoorde echter samen met Merendree tot het leenhof van het Land van Dendermonde. Het centrale kasselrijbestuur had wel bepaalde financiële bevoegdheden in Vinderhoute, zoals het innen van de oorlogsbelasting. De kasselrij was daarom opgesplitst in een viertal **roeden.**

[6] Met 'eigendommen' worden dus vooral cijnsgronden en leengronden bedoeld. Voor cijnsgronden diende wel een jaarlijks cijnsbedrag aan de heer betaald te worden.

[7] 1 ha is ongeveer 660 vierkante roeden. In de middeleeuwse archiefteksten wordt gesproken over 'roeden'. De totale oppervlakte van Vinderhoute bedroeg toen ongeveer 300 ha of 200.000 vierkante roeden. De heer bezat zelf 36 ha, de kerkelijke instellingen samen zowat 10 ha.

binnen ghent bezaten grond in Vinderhoute die ze verpachtten. De meeste gronden werden dus verpacht, de overige werden door de eigenaars zelf bewerkt.

De heer van Vinderhoute, die zelf niet in het dorp woonde, verpachtte zijn eigen gronden en ontving ook cijns voor de gronden die door zijn inwoners als eigendom werden beschouwd. Hij bestuurde het dorp via een baljuw die de schepenen aanstelde die voor het dagelijkse bestuur van het dorp instonden. Daarnaast waren er leenbezitters, de zogenaamde leenmannen, die een eed van trouw hadden afgelegd bij de heer en die in het plaatselijke leenhof beslisten over o.a. zaken die met het bezit van een leengrond te maken hadden.[8] [9]

Vermits Vinderhoute toen 62 hofsteden telde, moet het grootste deel van 118 eigenaars buiten de parochie gewoond hebben.[10] Een deel van die 62 gezinnen leefden toen van wat hun eigen grond opbracht (een 20-tal), een ander deel van wat de gepachte grond opbracht (een 12-tal). Er waren ook gezinnen die zowel pachtten als zelf bewerkten.

De heer verpachtte ook de ***visscherie*** en het ***tweeghe geld*** (=tol op de wegen). Hij bezat ook de **veerrechten**, vermoedelijk ging dit over het bevaren van de Oude Kale. De plaatselijke **korenwindmolen** was in eigendom van een zekere Cornelius Dhertoghe die de molen verpachtte. Er diende hiervoor ook jaarlijks negen zakken koren aan de heer geleverd te worden.[11]

In 1571 waren er in het dorp een aantal herbergen. Er lag één in de buurt van de kerk en werd gepacht door Georgius (*Joris*) Van Schoonacken. Er was ook *de bierstal* die eigendom was van de weduwe Petrus Snouck. In 1572 wordt er ook gesproken over *de Zwane*, gepacht door *Corijn de Cuenynck.*

Verder waren er drie omwalde hofstedes met o.a. een moestuin, boomgaard en een neerhof:

- De *priesteraigie* waar de pastoor woonde (hij verpachtte het gras op zijn neerhof).
- De hofstede waar meester Bartholomeus De Bisschop woonde.[12]

---

[8] Vinderhoute en Merendree hadden dus eigen schepenbanken, maar geleid door dezelfde baljuw. De heerlijkheid beschikte over de drie graden van jusitie. Hiervoor deed men beroep op het leenhof van Vinderhoute, dat zelf ook advies kon inwinnen bij het leenhof van Dendermonde, in: L. De Ruyck, De kerkdorpen Merendree en Hansbeke heemkundig bekeken, Ons Meetjesland, 1979, Nr. 3.

[9] In Merendree werd een **meier** aangesteld die de baljuw vertegenwoordigde, en zeven schepenen (drie voor Merendree, twee voor Landegem, een voor Hansbeke). In Vinderhoute werd een **baljuw en meier** aangesteld, en zeven schepenen (vier voor Belzele, drie voor Vinderhoute). Van het leenhof van Vinderhoute hingen af: 35 lenen ***te vullen relieve***, 2 lenen *ten halffven relieve*, 44 lenen ***ter beste vrome*** (=stonden te koop). Deze volglenen lagen in verschillende parochies: Vinderhoute, Belzele, Merendree (totaal 41) en verder in Landegem, Hansbeke, Zomergem, Oostwinkel, Assenede, Drongen, Waarschoot,… De meeste hiervan waren gondlenen, enkele waren tienden (bv***. leen te Abbinsvoorde*** in Belzele met tienden en erfelijke rente op 12 bunder cijnsland). In Ertvelde was er voor de heer nog een **apart leenhof *Immetuin*** waar 14 lenen van werden gehouden, o.a. te Zomergem, Assenede, Bassevelde,… Elk leen (200 roeden) had 4 leenmannnen. In: Geschiedenis van Vinderhoute.

[10] Zij bezaten gronden in Vinderhoute doordat bv. hun ouders er ooit woonden en ze die na hun dood hadden bekomen, of doordat ze er gronden gekocht hadden.

[11] Voor een overzicht van alle heerlijke rechten en de *costume* –met richtlijnen voor opmaken staten van goed-: zie Geschiedenis van Vinderhoute.

[12] Met meester of mijnheer werd vermoedelijk een persoon van aanzien bedoeld.

- De hofstede van de weduwe van de heer van Vinderhoute en haar zoon. [13]De landerijen rond de hofstede werden verpacht aan de baljuw, Franciscus Conyet.[14]

Kaart Vinderhoute[15] die de verschillende grondpercelen verduidelijkt en de hofstedes toont (het nummer 95 toont aan dat deze inwoners tot de parochie Vinderhoute behoorden). Helemaal bovenaan kan men de Oude kale nog zien. Vermoedelijk is de omwalde hofstede bovenaan links deze van de heer van Vinderhoute. De weg die van hier uit deels richting het dorpscentrum rechts op de

[13] De heren van Gavere (=gelegen ten zuiden van Gent aan de Schelde) waren sinds de 14de eeuw ook heer van Vinderhoute en Merendree. Zij waren dus in Vinderhoute zelf leenman van de heer van Dendermonde, waar de dorpen een volgleen van was, maar ook binnen hun eigen Land van Gavere, leenman van het de heer van Aalst, waar dan Gavere zelf weer een volgleen van was! In 1517 werd de heerlijkheid verkocht aan *Lieven* Van Pottelsberghe voor de som van 12.000 ponden. Deze ***Lieven* Van Pottelsberghe** (°ca 1470-+1531) was afkomstig van het Waasland en was gehuwd met Livina Van Steelandt, zus van ***Servaas* Van Steelandt**. *Lieven* was een machtig persoon: lid van de Raad van Vlaanderen, ontvanger van Vlaanderen, hij zetelde in de schepenbank van het Land van Waas en werd later hoogbaljuw van het land van Dendermonde. Hij koopt in 1516 ook de heerlijkheid Wissekerke (Bazel). Na zijn dood schonk zijn weduwe Wissekerke aan haar haar broer. Lieven werd opgevolgd door zijn zoon *Frans* (+1544).In: Geschiedenis van Vinderhoute. Vanaf 1548 is er sprake van de familie Wouters –ook Wase familie met familiebanden met Van Pottelsberghe-: Jan Wouters (1548-1580) en zijn zoon Francois Wouters (1580-1615), in L. De Ruyck, De kerkdorpen Merendree en Hansbeke heemkundig bekeken, Ons Meetjesland, 1979, Nr. 3. Rond 1571 moet Jan Wouters al overleden zijn en is het zijn weduwe die de heerlijkheid heeft. Haar zoon is vermoedelijk dan nog minderjarig.

[14] De baljuw *haut in pachte* van de heer van Vinderhoute de *bogaerden ligghende voor thuus tusschen beede de poorten ende de boogaerden ligghende achter thuis, de synghelen loopende rondomme de oude mote den merschbilck …*

[15] Ferrariskaarten, opgemaakt tussen 1771 en 1778 geven een goed beeld van de middeleeuwse dorpssituatie.

kaart gaat–de kerk is er aangeduid door een kruisje- is de huidige Kasteellaan. Ten noorden van de Oude Kale en in het westen ligt al Lovendegem

Dobbelaeres in Vinderhoute in 1571

Onder de inwoners treffen we in de **penningkohieren** enkele families Dobbelaere aan: Judocus, Joannes, Gasparius, Gerolfus (die ook de oliemolen pachtte), Christophorus en de weduwe van Jacobus Dobbelaere.

Bij de stukken land die in Vinderhoute gepacht worden zijn dit:

- Judocus (*Joos*) Dobbelaere pacht 3,5 gemeten land genaamd *den pasbilck* voor ongeveer 2,5 ponden[16] per jaar. Als **20ste penning** betaalt hij in 1571 hierop 5% belasting aan de overheid. Hij bezit ook nog een tweede hofstede (400 roeden) die hij verpacht aan Boudewijn van Beveren.
- Joannes Dobbelaere pacht verschillende stukken land: 0,5 bunder zaailand geconfisqueerd (=verbeurdverklaard) door de overheid (aan 2 ponden 5 schellingen/jaar), 5 gemeten land van Gasparius Dobbelaere (aan 3 ponden 4 schellingen/jaar) , 1000 roeden land[17] van Gerolfus Steyaert [18] (aan 2 ponden/jaar), 0,5 bunder meersland van de kerk van *Ackerghem* (=Ekkergem, deel van Gent, aan 24 schellingen/jaar), 0,5 gemet meersland van Judocus van Dale (aan 9 schellingen/jaar), 1 gemet zaailand van Christophorus Dobbelaere (aan 16 schellingen/jaar). Hij pacht samen met enkele anderen ook de tienden die voor de pastoor bedoeld waren. In totaal bedroeg de pachtsom hier iets meer dan 34 ponden/jaar.
- Gasparius Dobbelaere pacht 1 bunder meersland van de Gentse begijnen van St-Elisabeth, 8 gemeten 100 roeden land en meers van Petrus Jours, 3 gemeten land van de heer van Vinderhoute, 800 roeden met de *scooflanden* van Jacobus Dobbelaere, 1 gemet van Gasparius Dobbelaere *filius Joos.*[19]
- Gerolfus Dobbelaere pacht 5 gemeten 200 roeden land van Christophorus Dobbelaere, een behuisde hofstede (0,5 gemet) van de kinderen van Adrianus de Clercq, de oliemolen van dezelfde kinderen, 0,5 gemet land van Henricus van Ede en 0,5 bunder meersland (geconfisceerd goed). Hij verpacht ook een behuisde hofstede (1 bunder) aan Jacobus de Mutere.
- Christophorus Dobbelaere pacht zelf 18 gemeten meers- en zaailand van Judocus Van den Bossche, een behuisde hofstede 'met de landen' (250 roeden) van de erfgenamen van Petrus (*Pieter*) Dobbelaere, en 400 roeden meersen van de heer van Vinderhoute. Hij verpacht zelf ook verschillende stukken: 233 roeden *ettinghen* aan Livinus van Beveren, ook een behuisde hofstede (125 roeden) en 200 roeden *couters* aan dezelfde, een behuisde hofstede (50 roeden) aan Livinus de Ridder en 1 gemet meers aan Simon de Sutter.
- De weduwe van Jacobus Dobbelaere pacht de helft (=1 gemet) van een hofstede *daer zy up woent* van Gasparius Dobbelaere.[20] Ze pacht ook nog 200 roeden *couter* van de weduwe van Boudewijn (*Bauwen*) Dobbelaere.

---

[16] Het gaat hier over ponden groten (1 pond=20 schellingen=240 groten).

[17] Er staat xc genoteerd, wat op 1000 kan wijzen (bv. iiiic=400). In de lijsten zelf wordt iiiixx gebruikt voor 80 en iiiixx x voor 90 (zie P.71).

[18] Gerolfus Steyaert was gehuwd met Catharina Dobbelaere fa Petrus.

[19] Er zijn dus zeker al twee personen met de voornaam Gasparius.

[20] Dit duidt op een nauwere familieverwantschap tussen de weduwe en Gasparius Dobbelaere. Er is sprake van *compt over dander heelf die zy ghebruycken ghelycke*. Zij betaalt voor de helft 18 schellingen/jaar. De 20ste penning wordt dan berekend op 36 schellingen/jaar.

Er is verder nog sprake van Carolus Dobbelaere die 400 roeden *ettinghe* verpacht aan Matthias van Hecke en van Catharina Dobbelaere die 0,5 gemet verpacht aan Livinus Waelhout. Vermoedelijk woonden deze Dobbelaeres, net als de erfgenamen van Petrus Dobbelaere (dus overleden voor 1571), en de weduwe van Boudewijn Dobbelaere niet in Vinderhoute zelf maar hadden er dus wel stukken grond.

Een tweede lijst somt de landeigenaars op die hun grond zelf bewerken. Men betaalt nu de 20ste penning op de getaxeerde (=geschatte) waarde:

- Judocus betaalt voor zijn behuisde stede (1 gemet), voor 2 gemeten 83 roeden meers en voor 3 gemeten 30 roeden zaailand. Hij betaalt ook nog voor een tweede hofstede (100 roeden) en voor 475 roeden land.
- Joannes betaalt voor *zyn stede* (1 gemet, geschat op 32 schellingen/jaar) en voor 1175 roeden zaailand (aan 27 schellingen), 1 gemet meersland (aan 10 schellingen) en 100 roeden meersen (aan 3 schellingen 4 groten). Hij gebruikt ook nog de helft van de stal op de hofstede waar *Bauwen* van Beveren op woont, samen met alle fruitbomen (aan 15 schellingen/jaar).[21]
- Gasparius betaalt voor *zyn stede* (200 roeden) en voor 700 roeden land.
- Christophorus betaalt voor 5 gemeten 25 roeden zaailand en 2 gemeten 25 roeden meersen.
- De weduwe van Jacobus Dobbelaere betaalt voor 4 gemeten 100 roeden ettingen, voor 800 roeden ettingen, voor 550 roeden zaailand en voor 533 roeden meersen.

Samen verpachten deze families meer dan 16 gemeten eigendom en meer dan 15 gemeten wordt als eigendom zelf bewerkt. In totaal is dit meer dan 5% van de totale oppervlakte van Vinderhoute die in bezit is van Dobbelaeres, wat toch op een zeker belang van deze familie wijst.

De penningkohieren van 1572, 1574 en 1577

Ook in 1572 werd de 20ste penning opgelegd aan de inwoners. Dezelfde families Dobbelaere worden er in vermeld. Er worden ook nieuwe namen genoteerd:

- Judocus *filius Egidius* verpacht 212 roeden *scooflant* aan Egidius Steels.
- Livinus de Ridder pacht een behuisde hofstede (50 roeden) van Philippus Dobbelaere.
- De weduwe Gerolfus Dobbelaere *ghebruyct haer stede in proprietyt groot* 50 roeden. Verderop in de lijst staat terug de naam van Gerolfus Dobbelaere vermeld, dus dit wijst er op dat er twee personen met de voornaam Gerolfus zijn, waarvan er dus één al overleden is voor 1572.

In 1572 tekenen de **baljuw en de schepenen** Joannes Fieraert en Franciscus Rogiers van *den heerlyckhede ende vierschare van Vinderhoute* met de vermelding dat ze hun *vuterste beste debvoir ghedaen hebben.* Een jaar eerder tekende ook Livinus Waelhoudt als schepen. Voor alle eigendommen in het dorp wordt een belasting van meer dan 22 ponden berekend.

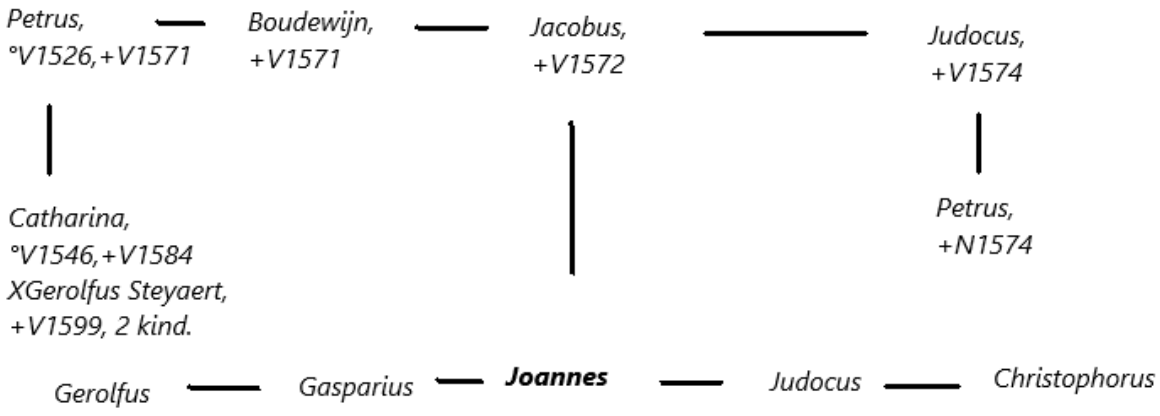
Bij sommige gronden wordt er gepacht en verpacht tussen Dobbelaeres onderling. Dit wijst op een familieverwantschap, bv een broer- of neefrelatie.

In 1574 wordt er terug een berekening gemaakt van de te betalen **20ste penning**, ook van de 10de penning (=10% op roerende goederen).

[21] Deze hofstede werd door Judocus Dobbelaere verhuurd. Het feit dat Joannes de helft van de stal nog gebruikt wijst op een familieverwantschap.

Er is nu sprake van de weduwe van Judocus Dobbelaere, zij pacht o.a. 46 roeden land van een Petrus Dobbelaere. Over welke Judocus (dus overleden voor 1574) het hier gaat is niet duidelijk. De weduwe van Jacobus Dobbelaere wordt nu niet meer vermeld.[22] En meester Dobbelaere bewerkt 0,5 bunder land en 200 roeden *scooflant.* Er wordt ook over een zekere *Calle sDobbeleer* gesproken die 175 roeden land verpacht aan Livinus Waelhoudt. Vermoedelijk is dit terug de al eerder vermelde Catharina Dobbelaere.

De laatste belasting is de 5de penning (=20% op de waarde) die in 1577 geïnd wordt.[23] Voor alle eigendommen in het dorp wordt nu een totaalsom van meer dan 92 ponden berekend. De namen van Judocus, Joannes, Gerolfus (pachter van de oliemolen)[24] en Christophorus Dobbelaere worden nog altijd vermeld. Naast Gasparius, wordt nu terug een Gasparius *filius Judocus* genoemd. Verder noteert men nu ook de namen van een Petrus Dobbelaere, van de weduwe van Egidius Dobbelaere (dus overleden voor 1577) en van Joannes Dobbelaere *filius Gillis* en van Judocus *filius Gasparius.* Er waren in 1571 al een aantal gezinnen die in Vinderhoute woonden, anderen woonden buiten het dorp, en vermoedelijk zijn er nu ook zonen uit die gezinnen die opduiken in de lijsten!

In bovenstaand schema 1 worden een aantal familieverwantschappen getoond gebaseerd op de vermeldingen van pachtovereenkomsten. Sommige worden als een broer- of neefrelatie beschouwd, andere op een vader- of oomrelatie. De oudere generaties zijn bovenaan in het schema gezet. In wat volgt gaat eerst het gezin van Joannes (in bold) verder besproken worden.

Joannes Dobbelaere van herberg de Roose

We proberen eerst nog eens de eigendommen die hij pachtte in 1571 en de eigendommen die hij zelf toen bewerkte te vergelijken met de namenlijsten uit 1572, 1574 en 1577.

In 1572 worden nog dezelfde pachten genoteerd[25], er is nog 2 gemeten *couters* geconfisqueerd land bijgekomen (aan 31 schellingen/jaar).[26] Bij de eigendommen die hij zelf bewerkt is er enkel zijn behuisde hofstede (1 gemet) en van 5 gemeten 75 roeden land en meersen (samen aan 3 ponden 12

[22] Vermoedelijk is ze rond die periode al overleden, dus circa 1573. In de Geschiedenis van Vinderhoute wordt zij als moeder genoemd van Gasparius, Gerolfus, Joannes en Christophorus, evenwel zonder een argumentatie.
[23] Als schepenen tekenen Petrus Neyt, Livinus de Mutere en Petrus Vriendt.
[24] De Gerolfus (+voor 1572) met een kleine hofstede van 50 roeden is dus zeker niet de Gerolfus als pachter van de molen.
[25] Er is nu sprake van 1 gemet gepacht van Judocus van Dale (maar wel terug aan 9 schellingen/jaar). Bij de gepachte grond van Christophorus Dobbelaere, staat in de rand dat Christophorus die nu zelf bewerkt.
[26] Bij het 0,5 bunder geconfisqueerd land staat nu een bedrag van 15 schellingen/jaar.

schellingen en 4 groten/jaar). Er is ook nog sprake van een stal en fruitbomen die *hy behoudt* van de hofstede die hij verhuurt aan *Bauwen* van Beveren.

In 1574 zijn het nog dezelfde pachten[27] die genoemd worden, hij pacht terug 5 gemeten geconfisqueerd land (2 ponden 16 schellingen 8 groten/jaar). Opmerkelijk is dat er een verandering is opgetreden in de eigen bezittingen die gebruikt worden of verbouwd: er is sprake van een *stede herberghe* (300 roeden, geschat 25 schellingen/jaar), van een tweede hofstede (400 roeden, 30 schellingen/jaar), van 7 gemeten zaailand (3 ponden 10 schellingen/jaar) en van 1 gemet meersland (12 schellingen/jaar). Er is nu geen sprake meer van de bezittingen die in 1571-72 werden genoemd. Mogelijk zijn er door verkoop en aankoop transacties van eigendommen gebeurd. Het is niet direct duidelijk wie bv. de herberg voordien uitbaatte.

In 1577 wordt er geen geconfisqueerd land meer verpacht en Joannes pacht nog een extra stuk land (2 gemeten, 28 schellingen 6 groten/jaar) van de weduwe van meester Dierckens. Bij zijn eigendommen in eigen uitbating: *zyn stede groot een ghemet ende in zaylande vii ghemet iic R ende een ghemet merschen ghepresen tsm met noch een stede groot iiiic R 7-2-10-0 tsr.* De herberg wordt nu om een of andere reden niet vermeld en de grootte van de hofstede is terug 1 gemet zoals in 1571-72.

Bekijken we de periode 1571-77 dan pacht hij op de geconfisqueerde stukken land na, ongeveer altijd dezelfde gronden. Vermoedelijk is hij al die tijd ook een van de pachters van de tienden van de pastoor gebleven. Bij zijn eigendommen, waarschijnlijk dus cijnsgronden, is er enige onduidelijkheid: er worden één of twee hofstedes genoemd, en ook het zaai- en meersland dat hij bezit varieert.[28] Mogelijk zijn er dus verkopen en aankopen geweest. De herberg wordt enkel in 1574 genoemd.

Deze Joannes Dobbelaere overlijdt kort nadien, want er wordt al in 1585 een staat van goed[29] opgemaakt, waarin 6 kinderen vermeld worden: Gasparius, Petrus, Margaretha, Elisabeth, Judoca en Anna. Ook zijn vrouw Livina Coppens moet kort na het overlijden van Joannes overleden zijn. Als voogd treedt de dan al meerderjarige zoon Gerolfus op. En blijkbaar is dochter Livina dan rond die periode ook al gehuwd met Gerolfus Neijt. Ook Gasparius is meerderjarig, en dochter *Grietken* is ongeveer 20 jaar oud. Bij de erfgronden langs vaders kant worden een 4-tal stukken grond genoemd.[30]

Tijdens zijn huwelijk had Joannes Dobbelaere een onbehuisde hofstede gekocht *de roose wilent een herberghe gheweest* (300 roeden).[31] Deze eigendom stond borg voor leningen die Joannes was aangegaan bij Gasparius Dobbelaere (20 schellingen/jaar) en bij Franciscus Huereblock (5 schellingen/jaar). Het is deze herberg die nog vermeld is in de penningkohieren van 1574.

---

[27] Er wordt niet meer gesproken over een pacht van Christophorus Dobbelaere, bij het gemet gepacht van Judocus Van Dale, staat nu terug 0,5 gemet (aan 9 schellingen) maar gepacht van de weduwe en erfgenamen van Judocus Van Dale.

[28] Een mogelijke verklaring is dat het zaailand dat in 1571 genoemd wordt in de loop der jaren uitgegroeid is tot de meer dan 7 gemeten zaailand in 1577. Het meersland is ongeveer gelijk gebleven. Ook de hofstede van 1 gemet wordt al die tijd genoemd, enkel in 1574 niet toen er wel sprake was van een herberg. De tweede hofstede van 400 roeden werd de laatste twee jaren genoemd.

[29] RAG, Vinderhoute nr. 55, f°42.

[30] *Gronden van erfven de weesen toecommende bij het overiljden van de vadere patrimonie*: 100 roeden land op *den cautere*, 1 gemet meers genaamd *de wilde,* 200 roeden land *ten curtenbosch* (W: Gerolfus de Munter), 100 roeden zaailand *ande viereedke* (W: de kinderen van *Zegher* Verdonct, N: Gasparius Dobbelaere).

[31] Geschiedenis van Vinderhoute, P. 176.

Kort na het overlijden van Joannes in 1585 komt de herberg in handen van Gerolfus Neijt, broer van Petrus.[32] En in 1603 is het de zoon van Petrus zelf, ook Gerolfus genoemd en gehuwd met een dochter van Joannes Dobbelaere, die de vroegere herberg in zijn bezit heeft.

Blijkbaar is ze dan enige tijd later in het bezit gekomen van Laurentius Helaut, een Gentse poorter, die ze in 1610 verkoopt aan Gerolfus Dobbelaere, de zoon van Joannes.[33] De verkoopakte wordt ondertekend door **baljuw, meier en schepenen**,[34] waaronder Gasparius Dobbelaere fs Joannes (=broer van Gerolfus). Al een paar maanden nadien volgt een nieuwe verkoop door Gerolfus – wonende te Eeklo- aan Petrus de Meester fs Boudewijn. Deze betaalt hiervoor 60 ponden groten en brengt hierop een bedrag van 25 schellingen/jaar in mindering.[35]

We vermelden hier afrondend nog enkele oude archiefvermeldingen[36] rond Vinderhoutse Dobbelaeres:

- In het gezin van de weduwe van Christophorus Dobbelaere wonen er in 1586 vijf personen
- Bij de koeien- en paardentelling van 1586 is er één paard bij dezelfde weduwe, en 1 paard en 2 koeien bij Gasparius Dobbelaere.

De kinderen van Joannes in de Wettelijke Passeringen[37]

Gerolfus fs Joannes wordt in 1608 aangeklaagd door Paulus Claeyssens i.v.m. het niet betalen van een levering van *wulle lakenen* (=wollen lakens) en de aankoop van een paard.[38]

In 1610 verkoopt dezelfde Gerolfus meersland (200 roeden) *inden cleenen bommelen* aan Arnoldus (Arent) Keerckaert. De koop wordt nadien ongedaan gemaakt omdat er op de grond nog een bezette rente bleek te staan.[39]

---

[32] Staten van goed heerlijkheid Vinderhoute, Merendree en Belzele, P.2.

[33] RAG, Vinderhoute nr.98, dd. 11.3.1610. Men spreekt nu wel over 400 roeden (W: Boudewijn de Meestere, N: Judocus de Grave, O: erfgenamen Petrus de Zuttere, N: Joannes Claeis). Er is nog sprake van de terug te betalen lening van 20 schellingen aan wijlen Gasparius Dobbelaere fs Gasparius. De baljuw was toen Matthias van Bost, als schepenen tekenden ook Hieronymus de Coeyere, Joannes Neyt en Laurentius Criel. De meier was Petrus Clais fs Petrus. Een **meier** vergaderde samen met de schepenen en had een specifieke functie. Matthias van Bost fs Godefridus wordt als **baljuw** nog genoemd zeker tot 1623. Meier Petrus Clais fs Petrus wordt als **meier** van Vinderhoute genoemd, Henricus van Hecke fs Henricus was **meier** van Belzele (beiden zeker tot 1622). Vermoedelijk beschikte dus ook Belzele over een eigen schepenbank.

[34] In Vinderhoute en Merendree is er geen sprake van een amman.

[35] RAG, Vinderhoute nr. 99, f°76r: *eene vaghe ende onbehuysde hofstede ghenaemt de Rooze.*

[36] Geschiedenis van Vinderhoute, P. 139, 198, 200.

[37] We maakten hier dankbaar gebruik van de transcripties gemaakt door Michel Dobbelaere, ook in L. Neyt, Vinderhoute Wettelijke Passeringen, 2018.

[38] RAG, Vinderhoute nr.98, f° 26v. Voor de wollen lakens dient een bedrag van 16-3-2 (=16 ponden, 3 schellingen en 2 groten) betaald te worden, voor het paard 8-10.

[39] RAG, Vinderhoute nr. 98, f°79v. De grond had borg gestaan voor een lening van Gerolfus bij Egidius Colyn, af te betalen aan 2 ponden/jaar (penning 10= af te betalen op een periode van 10 jaar).

Gerolfus fs Joannes, *insetene der* ***stede ende vrijhede van eeckeloo*** verkoopt in hetzelfde jaar aan (=leent van) griffier Egidius Colyn een rente. Hij stelt zich borg met verschillende van zijn bezittingen[40]:

- Een behuisde hofstede met boomgaard, bomen en *catheylen* (=roerende goederen) (500 roeden) achter de kerk (N: *sheerenstraete*, Z: Gerolfus zelf en Christophorus Steyaert, W: Franciscus Ghyseman met zijn leen). Hij had deze hofstede geërfd van zijn ouders met *vutcoppe ende calaigne van zynen broeder ende zusters*. Vermoedelijk gaat het hier over de hofstede (1 gemet) van Joannes Dobbelaere (XLivina Coppens) waarvan nog sprake in de penningkohieren. We krijgen nu een duidelijker beeld van de ligging van deze hofstede.
- 2 gemeten land aan de kerk, ten zuiden van deze hofstede en 200 roeden meersen *in de Durme* (O: Livinus Dobbelaere fs Martinus, W: Egidius de Meestere), beide percelen gekocht van de erfgenamen van Catharina Dobbelaere fa Petrus (weduwe van Gerolfus Steyaert).
- Een onbehuisde hofstede (400 roeden) eertijds genoemd de Roose (W: Boudewijn de Meestere, N: Judocus de Grave, O: de kinderen van Petrus de Zutere, W: Joannes Claes). Het gaat hier weer over de herberg die hij gekocht had van Laurentius Helaut.
- 200 roeden land *up lammeren stick aen het poeckstraetke* en 200 roeden *inden bommele.*
- 100 roeden land in de buurt van de hofstede van Gerolfus (O: Gerolfus zelf, Z: sheerendreve, W: Franciscus Ghijseman), gekocht van Petrus Claes.

De gronden die hij als borg gebruikte werden ook verpacht aan verschillende personen, waaronder zijn zuster Livina Dobbelaere, weduwe van Gerolfus Neijt.

In 1616 verkoopt Gerolfus een behuisd hofstedeken met het zaailand daarnaast (Z: de dreef van de heer), 200 roeden meers en nog eens 200 roeden meers inden Durme, samen met 5 gemeten 100 roeden boven alle ***keerckelicke helighe gheest ende heerlicke renten***[41] *van oudt tyden* aan Joannes Wyckhuus. De verkoop gebeurt ten huize van Petrus Clais, tavernier in de Bierstal. Er staat nog de bezette rente aan griffier Egidius Colyn, en een aan Jacobus Bonne: de koper neemt deze renten voor zijn rekening.[42]

In 1622 verkopen de erfgenamen van Ludovicus Hudgebaut de helft van een behuisd hofstedeken en stuk land te Drongen (1 bunder) aan Gerolfus fs Joannes. De andere helft had hij al eerder gekocht van de weduwe van Ludovicus Hudgebaut.[43] De heerlijkheid Vinderhoute had ook gronden liggen binnen Drongen (=**het Gaverse**).[44]

---

[40] RAG, Vinderhoute nr. 98, f°99v. De rente bedraagt 2 ponden 10 schellingen, af te betalen op 16 jaar wat betekent dat Gerolfus op dat moment een bedrag van 40 ponden ontving.

[41] Men bedoelt hier vermoedelijk de te betalen cijnsrente aan de heer en aan de kerkelijke instellingen.

[42] RAG, Vinderhoute nr.99, f° 151V. De verkoopsom is niet vermeld, vermoedelijk zijn de 5 gemeten 100 roeden eerder gekocht –de Wettelijke Passeringen starten pas 1608- en heeft Gerolfus deze als borg gebruikt voor het aangaan van een lening bij Jacobus Bonne.

[43] RAG, Vinderhoute nr. 99, f°207v. De koopsom bedraagt 6-8-10 boven de heerlijke cijnsrente te betalen aan de heer en nog 2-10 voor de huisvrouw van Livinus van Ackere en Joannes Spiessens…

[44] In 1622 wordt Joannes Wouters genoemd als heer van de dubbelheerlijkheid, hij was de zoon van Franciscus Wouters.

Gasparius fs Joannes wordt i.v.m. een betaling aan hem vermeld als zijnde in huwelijk met de weduwe van Laurentius vander Zochelt.[45] Bij het sterfhuis van haar zoon Laurentius in 1614 wordt Arnoldijne Smeyers als grootmoeder van de wezen aangeduid, zij was toen gehuwd met Gasparius Dobbelaere.[46]

Hij gaat in 1610 een lening aan als *burchmeester* bij Joannes de Backer en stelt zich borg met zijn behuisde hofstede met huis, bomen en catheilen, gelegen bij het hof van de heer (1 gemet) en met 1 gemet land *up de westackere*.[47] Hij had dit gekocht van Joannes Dobbelaere fs Gasparius. Hij gaat ook nog een tweede lening aan bij dezelfde persoon en hier wordt als borg genomen een tweede hofstede (250 roeden) bij het hof van de heer en 200 roeden meersland 'inde durmen', gekocht van de erfgenamen van Laurentius van Beveren.[48]

Hij koopt van Joannes Brandt nog in datzelfde jaar de helft van drie gronden in Lovendegem gelegen onder ***theerschip van Belsele***. De helft komt overeen met 500 roeden land *den varendonck*, 75 roeden aan de *oliemuelenwal up den hautackere* en 100 roeden land *gheheeten tcleen ackerken*. De andere helft was eigendom van een zekere Livinus Dobbelaere fs Martinus.[49] Mogelijk is deze aankoop de reden van de eerdere lening.

In 1613 ontstaat er een conflict met de erfgenamen van Laurentius van Beveren over de behuisde hofstede waar Gasparius is *up wonende* en de 200 roeden meersland, ook over 100 roeden land *den quadenplas aan tpoeckstraetke* en 100 roeden schoofland. Gasparius treft als regeling voor de schulden die hij nog had i.v.m. de aankoop, en betaalt een bepaald bedrag aan de erfgenamen.[50]

Wanneer de vroegere herberg de Roose in 1616 door Michael Van Damme (XFrancisca sRoosen) verkocht wordt aan Livinus de Cuupere, blijkt er nog een bezette rente ten voordele van wijlen Gasparius Dobbelaere fs Joannes te zijn, die overgaat op zijn weduwe.[51] Bij deze akte wordt Petrus Dobbelaere fs Joannes vermeld als getuige. Vermoedelijk is dit de jongere broer van Gasparius. Het is niet duidelijk waarom in een andere akte uit 1617, deze Petrus filius Joannes terug vermeld wordt met zijn hofstede genaamd *de Roose*.[52]

Ondanks de leemten in de archieven van Vinderhoute en de vele Dobbelaeres die er woonden zijn we er toch in geslaagd om wat meer te weten te komen over de kinderen van Joannes Dobbelaere (XLivina Coppens). De oudste zoon Gerolfus bezat naast de ouderlijke hofstede aan de kerk ook nog een tijdje de vroegere herberg de Roose. Hij koopt verder verschillende gronden te Vinderhoute, en wordt rond 1610 genoemd als inwoner van Eeklo.

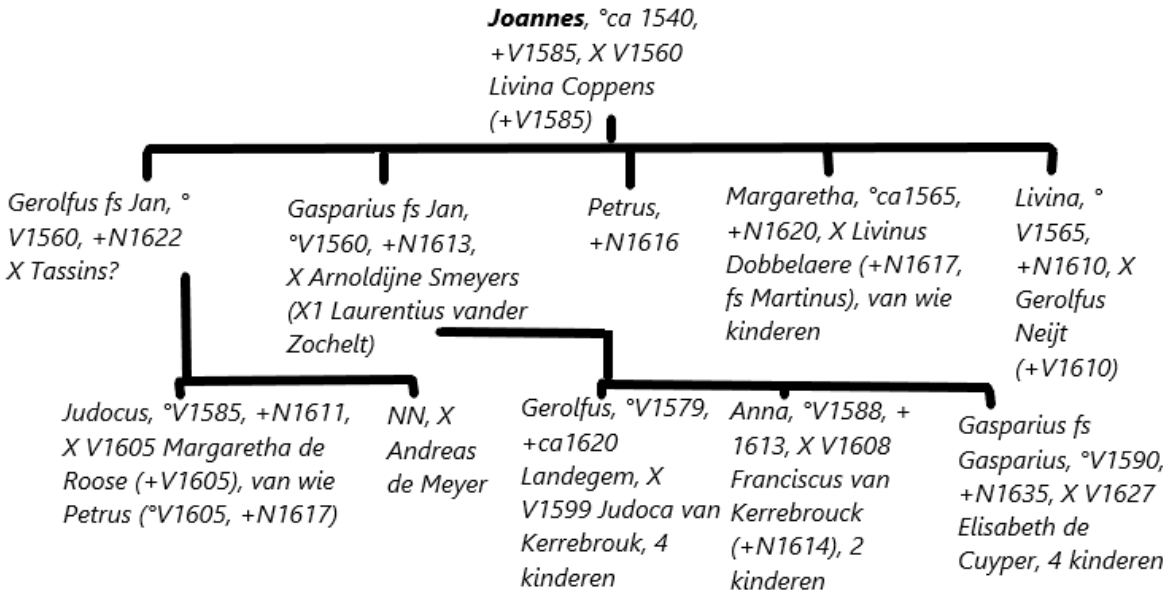
---

[45] RAG, Vinderhoute nr. 55, f°62.
[46] RAG Vinderhoute nr. 99, f° 93r.
[47] RAG, Vinderhoute nr. 98, f°83v. De rente bedraagt 25 schellingen/jaar (penning 16) en Gasparius ontvangt een bedrag van 20 ponden.
[48] RAG, Vinderhoute nr. 98, f°88v. De rente bedraagt nu 20 schellingen/jaar, Gasparius ontvangt 16 ponden.
[49] RAG, Vinderhoute nr. 99, f° 1r. De koopprijs bedraagt 16 ponden. Belzele, deel van Evergem, en behorende tot de heerlijkheid Vinderhoute, had ook percelen grond die in Lovendegem waren gelegen.
[50] RAG, Vinderhoute nr. 99, f°74r.
[51] RAG, Vinderhoute nr. 99, f° 147v. De rente bedraagt 20 schellingen/jaar. Het lijkt er dus op dat Gasparius Dobbelaere fs Joannes overleden zou zijn voor 1616. Het is dan onduidelijk waarom dezelfde persoon zeker tot 1622 nog genoemd wordt als schepen.
[52] RAG, Vinderhoute nr. 99, f° 171r.

Zijn broer Gasparius wordt **schepen en burgemeester** van Vinderhoute en bewoont een hofstede in de buurt van de omwalde hofstede van de heer van Vinderhoute. Ook hij bezit een aantal gronden.

Ook hun beider broer Petrus komt voor in de archieven, net zoals hun zuster Livina (XGerolfus Neijt). Een rode draad bij deze familie is toch die oude herberg de Roose die verschillend keren op een of andere manier tevoorschijn komt. Over Elisabeth en Anna, de andere dochters van Joannes (XLivina Coppens) komen we minder te weten. Mogelijk zijn ze op jonge leeftijd al overleden. Enkel over Margaretha fa Joannes komen we nog iets te weten uit de Wettelijke Passeringen:

- In 1612 verklaart een zekere Joannes Neijt dat hij *ontrent vijfthien jaren hier te voren* een stuk land (1 gemet) in Evergem, binnen de heerlijkheid Vinderhoute, heeft verkocht aan wijlen Livinus Dobbelaere fs Martinus. Deze verkoop is blijkbaar toen niet geregistreerd, vandaar dat de weduwe van Livinus, namelijk Margaretha Dobbelaere fa Joannes en haar kinderen, terug geregistreerd worden.[53] En in 1620 is er nog sprake van een achterstallige terugbetaling aan de heer van Vinderhoute door de weduwe van Lieven Dobbelaere fs Martinus. Deze rente was bezet op een stuk land (500 roeden) *den brouckelinck* gelegen te Evergem Belzele. Dit wijst er dus op dat Margaretha, dochter van Joannes pas na 1620 is overleden.
- In 1607 waren de helft van drie percelen land te Lovendegem bij het Rabot onder de heerlijkheid Belzele, door Joannes Brandt verkocht aan Livinus Dobbelaere fs Martinus. De andere helft zou later gekocht worden door Gasparius fs Joannes, dus de broer van Margaretha.[54]

*Schema 2 met de afstammelingen[55] van Joannes Dobbelaere (X Livina Coppens). In een eerste schema werd hij al in **bold** getoond, waarbij verschillende familieverwantschappen al werden aangegeven. Zijn zoon Gerolfus fs Jan wordt inwoner van Eeklo. Zijn andere zoon Gasparius fs Jan wordt schepen*

[53] RAG, Vinderhoute nr. 99, f° 50v. De verkoopsom bedroeg toen 10 ponden.
[54] RAG, Vinderhoute nr. 98, f° 10r. De verkooppriijs bedroeg 16 ponden. De drie percelen zijn samen 700 roeden.
[55] Sommige gegevens waren al bekend (www.dobbel-beker.be), andere gegevens zijn afgeleid uit de Wettelijke Passeringen. Bij Livinus Dobbelaere (XMargaretha Dobbelaere) staat verkeerdelijk +N1617, dit moet zijn +V1612.

en burgemeester van Vinderhoute. Ook een zoon van deze laatste, Gasparius fs Gasparius, wordt burgemeester en schepen.[56]

Christophorus Dobbelaere

Deze persoon kwamen we al tussen 1571 en 1577 tegen in de penningkohieren: hij pachtte en verpachtte verschillende percelen te Vinderhoute, o.a. aan de al vermelde Joannes en Gerolfus Dobbelaere. Hij had ook enkele percelen in eigendom die hij zelf bewerkte. Hij moet overleden zijn voor 1586, daar er dan sprake is van zijn weduwe. Hierna volgen enkele personen die als kinderen van Christophorus zijn aangeduid in de archieven. Gezien deze naam niet zo vaak voorkomt, mogen we aannemen dat het om de Christophorus gaat die al vermeld werd in de penningkohieren.

In 1612 verkoopt Margaretha, fa Christophorus, toen 36 jaar, een derde deel van een hofstede aan haar broer Franciscus. Haar andere broer, Livinus, wordt hier eveneens genoemd. Het is niet duidelijk over welke hofstede het juist gaat, maar wel dat ze deze geërfd heeft van haar vader.[57] In 1617 komt deze verkoop terug ter sprake, er worden schulden kwijtgescholden. Ook een zus Anna Dobbelaere, gehuwd met Judocus de Grave, wordt hier genoemd, samen terug met de twee broers.[58]

Over haar broer Franciscus komen we ook wat te weten. Zo mag hij in 1612 namens Livinus van Beveren zijn **leen** beheren.[59] Ook in 1621 krijgt hij een volmacht om in een proces tussen leden van de familie de Ladeuze op te treden.[60]

In 1620 tenslotte is Franciscus Dobbelaere, deelvoogd over de kinderen van zijn zuster Anna, die weduwe is geworden van Judocus de Grave. Zij leent dan geld om enkele dringende schulden van het sterfhuis te betalen. Er wordt ook gesproken van een behuisde hofstede aan de *Schaubrouckstraete* (O: Franciscus Dobbelaere) waar zij woont. Twee schulden worden voor de helft betaald door Franciscus als voogd over Joanna de Grave, een dochtertje van Anna.[61]

Wanneer we al deze namen nog eens op een rijtje zetten, blijkt het hier over Christophorus Dobbelaere te gaan, **de stamvader van tak 53!** [62] Rond 1584 werd hij veroordeeld wegens samenwerking met de Gentse calvinisten. Hij was sinds 1578 **pachter** van het goed Haecsxtede in Evergem. Het was een typisch fenomeen voor families die pachtten dat ze tijdelijk hun geboortedorp (=Vinderhoute in dit geval) verlieten. Christophorus zal dan blijkbaar nadien terugkeren naar Vinderhoute en er kort nadien sterven. Er is sprake van verdere nakomelingen te Evergem en Lovendegem.

Het was al opgevallen dat het goed Haecxstede te Evergem voordien al in de periode 1574-78) gepacht werd door een Judocus Dobbelaere. En na de veroordeling van Christophorus blijkt er een pachter Joannes Dobbelaere in de periode 1584-97 te zijn. Gezien de vele familierelaties die hier al

---

[56] In schema 1 duiden de getekende lijnen familieverwantschappen aan gebaseerd op een broer/neefrelatie of een vader/oomrelatie. In schema 2 worden dikkere lijnen gebruikt die duiden op een broerrelatie of een vaderrelatie.

[57] RAG, Vinderhoute nr. 99, f° 63r.

[58] RAG, Vinderhoute nr.99, dd. 23.11.1617

[59] RAG, Vinderhoute nr. 99, dd. 3.7.1612. Livinus van Beveren, was leenman van Carolus Decottrel, heer van Drongen. Franciscus wordt dus een bedienelijk man van leen.

[60] RAG, Vinderhoute nr. 99, dd. 11.3.1621.

[61] RAG, Vinderhoute nr. 99, dd. 30 Lauwe. Er wordt geld geleend van Livinus van Driesche en naast haar hofstede is er nog sprake van twee andere stukken grond in *Schaubrouck.*

[62] Zie www.dobbel-beker.be.

aan bod zijn gekomen en die verband houden met het pachten, moet Judocus een broer of neef zijn geweest van Christophorus (zie schema 2). Joannes Dobbelaere die na Christophorus pacht is dan een zoon van Gasparius, een andere broer of neef van Christophorus (zie schema 3).

Gerolfus, Gasparius en Judocus Dobbelaere

Deze drie personen werden net zoals Joannes van herberg de Roose en Christophorus tussen 1571 en 1577 verschillende keren in de Vinderhoutse penningkohieren vermeld. Over Gerolfus, die de oliemolen pachtte, komen we nadien niet veel meer te weten. Zo vinden we in de Wettelijke Passeringen geen sporen meer van zonen of dochters van een Gerolfus.[63]

In 1609 lenen Joannes Neijt d'Oude, gehuwd met Martina Dobbelaere fa. Gasparius, een som geld van de Gentse poorter Laurentius Vanderhagen. Voor deze lening wordt o.a. hun behuisde hofstede (1 gemet) gebruikt, niet ver van het veer gelegen. Verder ook nog 200 roeden naast de hofstede waarvan Martina voor een vijfde deel erfgenaam was geworden na het overlijden van haar ouders. De andere 4 delen had haar man in 1586 gekocht van Martina's broers en zusters. Vermoedelijk gaat het hier over de 200 roeden land die bij Gasparius al vermeld stond in de penningkohieren. In 1618 wordt er nog eens een som geld geleend waarbij dezelfde eigendommen als borg gebruikt worden.[64] Dezelfde eigendommen worden nog eens gebruikt in 1619, wanneer Gasparius Neijt, zoon van Martina, ze als onderpand gebruikt bij de aankoop van lijnzaad.[65]

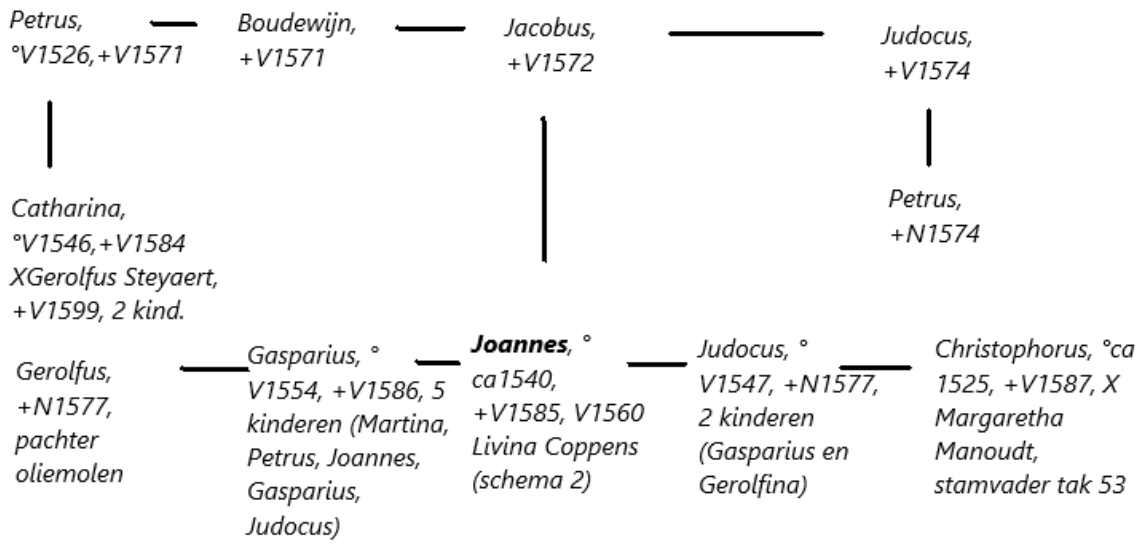
Een broer van Martina is Joannes fs Gasparius, die blijkbaar in 1619 al overleden is. Er is dan nog sprake van een af te betalen lening door de kinderen van Martina aan de kinderen van Joannes.[66] Het moet ook deze Joannes zijn die in 1610 een stuk land had verkocht aan Gasparius Dobbelaere fs Joannes. Verder is hij de pachter van Haecxstede zoals we hiervoor al hadden aangegeven. Hij huwde voor 1584 met Joanna van Vooren (+ca 1609), en zorgde voor een verder nageslacht in Evergem.

Joannes Neijt is ook de voogd geweest van Petrus Dobbelaere fs Gasparius. Er ontstaat tussen beiden een proces in 1610. Deze Petrus is ook een broer van Martina.[67] En nog in datzelfde jaar is er sprake van de weduwe van Gasparius Dobbelaere fs Gasparius die een lening had gegeven waarvoor herberg de Roose als borg was gebruikt. In de penningkohieren was er eerder in 1577 al sprake van een Judocus Dobbelaere fs Gasparius.

De enige personen die tenslotte als kind van een Judocus Dobbelaere kunnen beschouwd worden zijn o.a. Gerolfina Dobbelaere fa Judocus die in 1613 overlijdt. Zij was gehuwd met Joannes vande Ghehuchte en laat dan 9 weeskinderen achter. Langs Gerolfina's kant is er sprake van een erfenis voor de kinderen: 0,5 bunder land en een onbehuisde hofstede (100 roeden) *inde ghemeene meersch ghenaempt den durme* . Vermoedelijk gaat het over dezelfde 100 roeden die bij Judocus reeds in de penningkohieren vermeld werden. De vader van de wezen heeft hierop het *blat van **bylevingh**e* (=vruchtgebruik). Er zijn ook nog goederen aangekocht tijdens het huwelijk.[68] Ook de

[63] Er is wel Judocus fs Gerolfus, gehuwd met Margaretha de Roose (+1605), met een weeskind. Dit is vermoedelijk een zoon van Gerolfus fs Joannes.
[64] RAG, Vinderhoute nr. 98, f°59v (rente van 20 schellingen/jaar) en nr. 99, f°190r (lening bij Egidius Colyn).
[65] RAG, Vinderhoute nr. 99, f°219r. De schuld wordt in 1624 afgelost door de kinderen van Joannes Neijt *d'oude*: Joannes, Gerolfus, Petrus en Judocus.
[66] RAG, Vinderhoute nr.99, f° 320. De rente is bezet op 4 gemeten land *te Cortenbossche.*
[67] RAG, Vinderhoute nr. 98, f° 97v. Het proces gaat over handelingen die Joannes Neijt als voogd gesteld heeft. Er wordt uiteindelijjk een akkoord tussen beiden getroffen.
[68] RAG, Vinderhoute nr. 99, f°68v. voogden zijn Tobias vande Ghehuchte, en Livinus de Vreese fs *Willem* (=voogd materneel). De houder van het sterfhuis (=vader van de wezen) koopt de roerende goederen voor 27

Gasparius fs Judocus die in 1577 al in de penningkohieren opduikt moet een broer zijn geweest van Gerolfina.

Schema 3: schema 1 is nu aangevuld met gegevens over de jongere generaties. Christophorus, Judocus en Joannes, de zoon van Gasparius, worden pachter van het goed Haecxstede te Evergem.

Het leven in het Vinderhoute van einde 16de-begin 17de eeuw

Op basis van vermeldingen in de oude archieven van Vinderhoute kunnen we toch min of meer het dagelijks leven van toen reconstrueren.

Er waren toen een 60-tal hofstedes, vermoedelijk houten constructies met leem afgewerkt en een strooien dak. Als we een gemiddelde van een 5-tal personen per gezin tellen, komt men tot een bevolking van een 300-tal zielen. Vinderhoute was dus eerder een klein dorp, ook qua oppervlakte.

Door het dorp liepen enkele zandwegen die de verbinding vormden met de omliggende dorpen: Drongen (Z), Lovendegem (N en W), Evergem (NO), Merendree (ZW) en Mariakerke (O). Noordelijk vormde de Oude Kale de grens met Lovendegem en Evergem. De ***sheerenstraete*** (=huidige Schouwbroekstraat) liep door het dorp van oost naar west.

Er waren koeien en paarden, zo blijkt uit enkele tellingen. De bevolking leefde vooral van de landbouw waarbij granen en vermoedelijk ook groenten geteeld werden op het zaailand. Het voedsel voor de dieren kwam van het meersland. De dierenmest werd dan weer gebruikt om het land vruchtbaar te houden. Vele dorpsbewoners bewerkten hun eigen gronden, er werd echter ook veel grond gepacht. Paarden werden ingezet voor het land te bewerken en voor het tranport per kar.[69]

ponden (=elke wees krijgt 3 ponden) en neemt alle schulden over. De kinderen zijn Petrus, Joannes, Judocus, Martinus, Livinus, Anna, Joanna, Maria en Petronella.

[69] L. Neyt, Vinderhoute Wettelijke Passeringen, Deel 1, 2018, P. 129. Omwille van erfdienstbaatheid dient er een vrije weg te zijn *omme met waghen ende peerden de drye achterste partyekens ghebruyckt te worden.*

De gewone mensen aten roggebrood, waarbij men het graan liet malen in de korenwindmolen in het dorp. Men haalde water uit de nabijgelegen Oude Kale en dronk regelmatig bier.[70] Er waren ook enkele herbergen. De melk van de koeien werd verwerkt tot kaas en boter. Men hield ook varkens[71] en dus zal er af en toe wel een stukje vlees op tafel zijn gekomen. Mits akkoord van de pachter van de *visscherie*, zal men ook regelmatig wel wat vis hebben kunnen eten. De talrijke boomgaarden leverden dan weer appels en ander fruit.

In de hofstedes stonden enkele tafels, stoelen, kasten en men maakte gebruik van aardewerk en *teneweerck*[72] (=tinnen gebruiksvoorwerpen). Men sliep in bedden met kussens en een onderbodem met pluimen of stro. Er is ook sprake van wollen lakens. Er werden schoenen gedragen.[73] In de winter maakte men gebruik van een open haard met houtblokken.

Er werd in het dorp ook **vlas** geteeld. Vermoedelijk werd dit verder door weven en spinnen verwerkt tot linnen, o.a. voor kledij. Het vlaszaad of lijnzaad[74] werd geplet in de plaatselijke oliemolen, en verwerkt tot lijnzaadolie.

Men probeerde te leven van wat de grond opbracht om te voorzien in het dagelijkse levensonderhoud. Zoals overal toen moet er ook een grote gelovigheid onder de bevolking zijn geweest. De plaatselijke kerk moet voor vele inwoners een centrale plaats in hun leven gehad hebben. Om de pastoor een inkomen te kunnen geven, werden tienden opgehaald bij de mensen. Van oudsher was er ook een dorpsbestuur. Vinderhoute vormde samen met Merendree en Belzele (Evergem) een leen en heerlijkheid dat toen in het bezit was van de heer. Hij liet zich ter plaatse vertegenwoordigen door de baljuw en zijn meiers die de vergaderingen leidde van de schepenen en leenmannen. Zij beslisten over zowat alle aspecten van het dagelijks leven zoals kopen en verkopen, belastingen, gerechtszaken, testamenten, het veilig stellen van de rechten van wezen,…

Marc Van Stappen, 2020, www.stap-brug.be

(met dank aan Michel Dobbelaere voor de vele archiefgegevens)

[70] In 1586 is er sprake van brouwer Oliverius vander Stricht, in: Geschiedenis van Vinderhoute, P. 139.
[71] L. Neyt, Vinderhoute Wettelijke Passeringen, Deel 1, 2018, P. 79.
[72] L. Neyt, Vinderhoute Wettelijke Passeringen, Deel 1, 2018, P. 79.
[73] Geschiedenis van Vinderhoute, P. 257. In het sterfhuis van Joannes Dobbelaere is er sprake van zes paar schoenen (tussen 2 en 5 schellingen/paar).
[74] Geschiedenis van Vinderhoute, P. 233.